A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2012. november 22.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Közös európai menekültügyi rendszer — 2004/83/EK irányelv — A menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás megadásának feltételeire vonatkozó minimumszabályok — A 4. cikk (1) bekezdésének második mondata — A tagállam együttműködése a kérelmezővel a kérelme releváns elemeinek értékelése céljából — Terjedelem — A menedékjog megadása iránti kérelem elutasítását követően benyújtott, kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálása vonatkozásában lefolytatott nemzeti eljárás szabályossága — Az alapvető jogok tiszteletben tartása — A meghallgatáshoz való jog”

A C-277/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court (Írország) a Bírósághoz 2011. június 6-án érkezett, 2011. június 1-jei határozatával terjesztett elő az előtte

M. M.

és

a **Minister for Justice, Equality and Law Reform**,

Ireland,

Attorney General között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel (előadó) és M. Berger bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. március 28-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– M. M. képviseletében P. O’Shea, I. Whelan BL és B. Burns solicitor,

– Írország képviseletében D. O’Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Conlan Smyth barrister,

* Az eljárás nyelve: angol.

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– a német kormány képviseletében N. Graf Vitzthum, meghatalmazotti minőségben,

– a magyar kormány képviseletében Fehér Miklós Z., Szíjjártó K. és Tóth Z. meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében M. Szpunar, meghatalmazotti minőségben,

– a svéd kormány képviseletében K. Petkovska, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Condou-Durande és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. április 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.) 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az M. M. és a Minister for Justice, Equality and Law Reform (a továbbiakban: Minister), Írország, valamint az Attorney General között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, melynek tárgya az azon, kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálása során lefolytatott eljárás szabályossága, amelyet M. M. azt követően nyújtott be, hogy a menekültstátusz iránti kérelmét elutasították.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

3 Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) „A megfelelő ügyintézéshez való jog” című 41. cikke (1) és (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei, szervei és hivatalai részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.

(2) Ez a jog magában foglalja:

a) mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák;

b) mindenkinek a jogát arra, hogy a személyére vonatkozó iratokba a bizalmas adatkezeléshez, illetőleg a szakmai és üzleti titokhoz fűződő jogos érdekek tiszteletben tartása mellett betekintsen;

c) az igazgatási szervek azon kötelezettségét, hogy döntéseiket indokolják.”

4 A Charta 47. cikkének második bekezdése azon, minden személyt megillető jogra vonatkozik, hogy a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság hatékony jogorvoslatát igénybe vehessék. E cikk előírja, hogy mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez. A Charta 48. cikkének (2) bekezdése szerint minden gyanúsított személy számára biztosítani kell a védelemhez való jogának tiszteletben tartását.

5 A Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint a Charta rendelkezéseinek címzettjei a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

A közös európai menekültügyi rendszer

6 Az Európai Tanács 1989. december 8-i és 9-i strasbourgi ülése célként tűzte ki a tagállamok menekültügyi politikáinak az összehangolását.

7 Az Európai Tanács 1999. október 15-i és 16-i tamperei ülésének következtetései többek között előírták egy közös európai menekültügyi rendszer létrehozását, amely a menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt, és 1954. április 22-én hatályba lépő egyezményen (Recueil des traités des Nations unies [1954.], 189. kötet, 150. o., 2545. sz.) (kihirdette az 1989. évi 15. tvr.; a továbbiakban: Genfi Egyezmény) alapul. Ezen egyezményt kiegészítette a menekültek helyzetére vonatkozó, 1967. január 31-i New York-i jegyzőkönyv (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.; a továbbiakban: 1967. évi jegyzőkönyv), amely 1967. október 4-én lépett hatályba.

8 Valamennyi tagállam részes fél a Genfi Egyezményben és az 1967. évi jegyzőkönyvben. Az Unió ezeknek nem részes fele, de az EUMSZ 78. cikk és a Charta 18. cikke úgy rendelkezik, hogy a menedékjogot különösen ezen egyezménnyel és az 1967. évi jegyzőkönyvvel összhangban kell biztosítani.

9 Az 1997. október 2-án megkötött Amszterdami Szerződés az EK-Szerződésbe beiktatta a 63. cikket, amely előírta, hogy a tamperei Európai Tanács által ajánlott intézkedések elfogadása – az Európai Parlamenttel való konzultáció mellett – a Tanács hatáskörébe tartozik.

10 E jogalap alapján fogadták el a 2004/83 irányelvet, valamint a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelvet (HL L 326., 13. o.; helyesbítés: HL 2006. L 236., 35. o.).

11 A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta az EUMSZ 78. cikk írja elő a közös európai menekültügyi rendszer kialakítását.

12 A 2004/83 és a 2005/85 irányelv (1) preambulumbekezdésében arra hivatkozik, hogy a közös európai menekültügyi rendszerre is kiterjedő közös menekültpolitika az Uniónak a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló olyan térség fokozatos létrehozására irányuló célkitűzésének szerves részét képezi, amely nyitva áll mindazok számára, akik kényszerítő körülmények miatt jogszerűen keresnek védelmet az Európai Közösségben. Ezen irányelvek a (2) preambulumbekezdésükben ezenkívül az Európai Tanács tamperei ülésén hozott következtetéseire utalnak.

13 A 2004/83 és a 2005/85 irányelv a (10), illetve (8) preambulumbekezdésében kijelenti, hogy tiszteletben tartja az alapvető jogokat, valamint a többek közt a Charta által elismert alapelveket.

A 2004/83 irányelv

14 A 2004/83 irányelv célja az 1. cikke szerint egyrészt a harmadik országok állampolgárai, illetve hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerése feltételeinek és másrészt a védelem tartalmára vonatkozó minimumszabályok megállapítása.

15 Ugyanezen irányelv 2. cikke szerint az irányelv keretében a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

„a) »nemzetközi védelem«: a d) pont szerinti menekült jogállás, illetve az f) pont szerinti kiegészítő védelmi jogállás;

[…]

c) »menekült«: harmadik ország olyan állampolgára, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni […];

d) »menekült jogállás«: harmadik ország állampolgárának, illetve hontalan személynek valamely tagállam által menekültként történő elismertsége;

e) »kiegészítő védelemre jogosult személy«: harmadik ország olyan állampolgára, illetve olyan hontalan személy, aki nem minősül menekültnek, de akivel kapcsolatban megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy származási országába, illetőleg hontalan személy esetében a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszatérése esetén a 15. cikk szerinti súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének lenne kitéve; […] és nem tudja vagy az ilyen veszélytől való félelmében nem kívánja ezen ország védelmét igénybe venni;

f) »kiegészítő védelmi jogállás«: harmadik ország állampolgárának, illetve hontalan személynek valamely tagállam által kiegészítő védelemre jogosult személyként történő elismertsége;

g) »nemzetközi védelem iránti kérelem«: harmadik ország állampolgára, illetve hontalan személy által valamely tagállamnál előterjesztett, védelem iránti olyan kérelem, amely a menekült jogállás, illetve a kiegészítő védelmi jogállás kérelmezéseként értelmezhető […]

[…]”

16 A 2004/83 irányelvnek „A tények és körülmények értékelése” című 4. cikke, amely az irányelvnek „A nemzetközi védelem iránti kérelem értékelése” című II. fejezetében található, a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok a kérelmező kötelezettségének tekinthetik, hogy a lehető leggyorsabban bemutasson minden, a nemzetközi védelem iránti kérelem megalapozásához szükséges bizonyítékot. A kérelem szempontjából jelentőséggel bíró bizonyítékok értékelését – a kérelmező közreműködésével – a tagállam végzi.

(2) Az (1) bekezdésben említett bizonyítékok közé tartoznak a kérelmezőtől kapott, az alábbiakra vonatkozó információk, [helyesen: a kérelmezőtől kapott információk] valamint a kérelmező rendelkezésére álló, az előbbieket alátámasztó [helyesen. a következőkre vonatkozó] dokumentumok: a kérelmező életkora, háttere – ideértve az érintett hozzátartozókét is –, személyazonossága,

állampolgársága(i), korábbi tartózkodási helye(i), illetve a korábbi tartózkodási helye(i) szerinti ország(ok), menedékjog iránt korábban benyújtott kérelmei, utazásának útvonala, személyazonossági és útiokmányai, továbbá a nemzetközi védelem iránti kérelmének indokai.

(3) A nemzetközi védelem iránti kérelem értékelése egyedi alapon, a következők figyelembevételével történik:

a) a kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában a származási országra vonatkozó valamennyi releváns tény, ideértve a származási ország törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit, valamint azok alkalmazási módját is;

b) a kérelmező releváns nyilatkozatai és az általa bemutatott dokumentumok, ideértve az arra vonatkozó információkat is, hogy a kérelmező üldöztetésnek, vagy súlyos sérelemnek ki volt-e téve, illetve, hogy ezek veszélye fennáll-e;

c) a kérelmező egyéni helyzete és személyes körülményei, ideértve az olyan tényezőket is, mint a háttér, nem és életkor, annak megállapítása érdekében, hogy a személyes körülményeit figyelembe véve a vele szemben elkövetett cselekmények vagy azon cselekmények, amelyeket vele szemben elkövethetnek, üldöztetésnek, illetve súlyos sérelemnek minősülnek-e;

d) azon kérdés megválaszolása, hogy a kérelmező a származási ország elhagyása után végzett-e olyan tevékenységet, amelynek kizárólagos vagy legfőbb célja a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásához szükséges feltételek megteremtése volt, annak megállapítása érdekében, hogy e tevékenysége miatt az említett országba való visszatérése esetén a kérelmező vonatkozásában üldöztetés vagy súlyos sérelem veszélye fennáll-e;

e) azon kérdés megválaszolása, hogy ésszerűen elvárható-e a kérelmezőtől, hogy egy olyan másik állam védelmét vegye igénybe, amelynek állampolgárságát megszerezheti.

(4) Azon tény, hogy a kérelmező korábban már üldöztetésnek, vagy súlyos sérelemnek volt kitéve, illetve vele szemben ilyen üldöztetés vagy súlyos sérelem közvetlen veszélye állt fenn, komoly alátámasztásául szolgál a kérelmező üldöztetéstől való megalapozott félelmének, valamit a súlyos sérelem tényleges veszélyének, kivéve, amennyiben alapos okból feltételezhető, hogy a kérelmezőt nem fogják újból üldözni, illetve hogy a súlyos sérelem veszélye vele szemben már nem áll fenn.

(5) Amennyiben a tagállamok alkalmazzák az (1) bekezdés első mondatában említett elvet, amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a nemzetközi védelem iránti kérelmét, és amennyiben a kérelmező állításait nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezen állításokat nem kell bizonyítani, amennyiben:

a) a kérelmező láthatóan mindent megtett kérelmének alátámasztása érdekében;

b) a kérelmező átadta a rendelkezésére álló valamennyi bizonyítékot, és az egyéb jelentős, de hiányzó bizonyítékok vonatkozásában kielégítő magyarázatot adott;

c) megállapítható, hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, és nem mondanak ellent a kérelmével kapcsolatban ismert általános és egyedi információknak;

d) a kérelmező az első adandó alkalommal benyújtotta a nemzetközi védelem iránti kérelmét, kivéve, amennyiben alapos indokkal igazolni tudja ennek elmulasztását; és

e) általánosságban megállapítható a kérelmező szavahihetősége.”

A 2005/85 irányelv

17 A 2005/85 irányelv megállapítja a tagállamokban a menedékjog megadására és visszavonására vonatkozó minimumszabályokat. Ezen irányelv ezenfelül meghatározza a menedékjogot kérelmezők jogait.

18 Az említett irányelvet a 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok területén benyújtott valamennyi menedékjog iránti kérelemre kell alkalmazni.

19 Az említett 3. cikk (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a tagállamok olyan eljárást vezetnek be vagy alkalmaznak, amelyben a menedékjog iránti kérelmek elbírálására mind a genfi egyezmény alapján, mind pedig a 2004/83 […] tanácsi irányelv 15. cikkében megállapított körülmények alapján másfajta nemzetközi védelemre irányuló kérelemként sor kerül, úgy az eljárás minden szakaszában ezen irányelv rendelkezéseit kell alkalmazniuk.”

20 A 2005/85 irányelvnek az „Alapelvek és garanciák” című II. fejezete meghatározza a követendő eljárásokat és a menedékkérőket megillető garanciákat érintő minimumszabályokat. E fejezet tartalmazza a 6–22. cikket.

21 A 8. cikk meghatározza a kérelmek elbírálásának különleges követelményeit.

22 A 9. cikk előírja a menedékjog iránti kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság határozatával szemben támasztott követelményeket.

23 A 10. cikk felsorolja a menedékkérőket megillető garanciákat.

24 A 12. cikk előírja a menedékkérőnek a határozathozatal előtti személyes meghallgatáshoz való jogát, és a 13. cikk meghatározza e meghallgatás feltételeit.

25 A 14. cikk értelmében minden személyes meghallgatásról írásbeli jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyhez a menedékkérőnek megfelelő időben hozzáférést kell biztosítani.

26 A 2005/85 irányelv III. fejezete meghatározza az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályokat.

27 Ugyanezen irányelv V. fejezete, melynek címe „Fellebbezési eljárások”, egyetlen cikkből áll, nevezetesen a 39. cikkből, amely az (1) bekezdésében előírja a menedékkérőknek a bíróság vagy törvényszék előtti hatékony jogorvoslathoz való jogát, különösen a menedékjog iránti kérelem ügyében hozott határozattal szemben.

A nemzeti szabályozás

28 Írországban a nemzetközi védelem megszerzése tekintetében két kérelemtípust kell megkülönböztetni, nevezetesen:

– először is a menedékjog iránti kérelmet, és az azt elutasító határozat esetén

– másodszor a kiegészítő védelem iránti kérelmet.

29 Az említett tagállamban e kérelmek közül mindkettő különleges eljárás tárgyát képezi, melyek egymást követik.

30 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a menedékjog iránti kérelmek elbírálására vonatkozó nemzeti jogszabályi rendelkezések elsősorban az 1996. évi menekültügyi törvénynek (Refugee Act 1996) az alapügy időpontjában hatályos változatában (a továbbiakban: 1996. évi törvény) találhatók.

31 A menedékjog iránti kérelmeket illetően az eljárás több szakaszból áll, nevezetesen az alábbiakból:

– az érdekelt kérelmet nyújt be az Office of the Refugee Applications Commissionnerhöz (menedékkérelmek elbírálásáért felelős biztos hivatala, a továbbiakban: ORAC);

– a kérelmezőnek ki kell töltenie egy kérdőívet;

– az ORAC tisztviselője személyesen meghallgatja a kérelmezőt;

– az ORAC jelentést készít a Ministernek, amely javaslatot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a kérelmezőnek meg kellene-e kapnia a menekültstátuszt;

– amennyiben a jelentés e tekintetben elutasítást javasol, azzal szemben fellebbezéssel lehet élni a Refugee Appeals Tribunal előtt (menekültügyi fellebbviteli bíróság), amely főszabály szerint egyesbíró útján jár el, és az ORAC javaslatát helybenhagyó vagy elutasító döntést hoz;

– a Minister a következőképpen hozza meg a határozatot:

  – ha az ORAC javaslata vagy a Refugee Appeals Tribunal határozata pozitív, köteles megadni a menekültstátuszt;

  – ha a javaslat negatív, azt elfogadhatja, de mérlegelési jogkörrel rendelkezik arra vonatkozóan, hogy az említett státuszt megadja;

– ha a Minister a menedékjog iránti kérelmet elutasította, a kérelmező kitoloncolására vonatkozó szándékát érintő értesítésnek tájékoztatást kell tartalmaznia arra vonatkozóan, hogy a kérelmezőnek jogában áll, hogy tizenöt napos határidőn belül kiegészítő védelmet kérjen.

32 A menekültstátuszt megtagadó határozat ellen bíróság előtt hatályon kívül helyezés iránti keresetet lehet előterjeszteni.

33 A kiegészítő védelem iránti kérelmeket érintő eljárást az Európai Közösségek keretén belüli védelem megadásáról szóló 2006. évi rendelet (European Communities [Eligibility for Protection] Regulations 2006) (a továbbiakban: 2006. évi rendelet) írja elő, amelyet a Minister 2006. október 9-én fogadott el, és amelynek a célja többek közt a 2004/83 irányelv átültetése.

34 A kiegészítő védelem iránti kérelmet az érdekelt nyomtatvány útján nyújtja be, amelynek mintáját a 2006. évi rendelet melléklete tartalmazza.

35 Az említett rendelet nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely előírná, hogy az ilyen kiegészítő védelem kérelmezőjét a kérelmének elbírálása keretében meg kellene hallgatni.

36 A 2006. évi rendelet nem tartalmaz olyan eljárási szabályt sem, amelyet a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt követelmény végrehajtásának lehetne tekinteni.

37 A Minister a kiegészítő védelem iránti kérelemről indokolt határozatban dönt, melyben e kérelemnek helyt ad, vagy azt elutasítja.

38 Az elutasító határozat ellen bíróság előtt hatályon kívül helyezés iránti keresetet lehet előterjeszteni.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

39 M. M. tuszi nemzetiségű ruandai állampolgár, aki 2008. május 1-jén Írországban menedékjog iránti kérelmet nyújtott be.

40 M. M. e kérelmének alátámasztása végett azzal érvel, hogy amennyiben visszatérne származási országába, katonai bíróság előtt büntetőeljárást indítanának ellene azért, mert nyíltan kritizálta az 1994. évi népirtással összefüggésben folytatott nyomozás módszereit. Azt állítja, hogy e népirtás súlyosan érintette, mivel a szüleit, három fiútestvérét és egy lánytestvérét meggyilkolták.

41 M. M. a személyes helyzetére vonatkozóan azt állítja, hogy miután a ruandai nemzeti egyetemen 2003-ban jogi diplomát szerzett, a Ruandai Köztársaságban, a közszolgálatban keresett állást, de a végzős osztályból képzettsége ellenére kizárólag ő nem jutott álláshoz. Ahelyett, hogy állást ajánlottak volna neki, arra kényszerítették, hogy fogadjon el egy alacsony beosztotti állást a katonai ügyészi hivatalban, és az, hogy ily módon a katonai jog szigorának vetették alá, eszköz volt arra, hogy elhallgattassák, és megakadályozzák azt, hogy a népirtással kapcsolatos, a hatóságok számára esetleg kellemetlen információkat szivárogtasson ki. Ezenfelül M. M.-nek nyomatékosan azt tanácsolták, ne tiltakozzon, valamint egy másik katonai tisztet megöltek, mivel kellemetlen kérdéseket tett fel az említett népirtással kapcsolatos nyomozás folytatásával kapcsolatban.

42 2006 júniusában M. M. felvételt nyert egy ír egyetem jogi karára a harmadik ciklusba tartozó tanulmányok (LLM képzés) folytatása céljából. Ezért 2006 szeptemberében tanulói vízumot adtak ki számára, majd miután 2007 novemberében diplomát szerzett, a fogadó tagállamban háborús bűncselekményekkel és népirtással kapcsolatos kutatómunkát végzett.

43 M. M. rövid idővel a vízuma lejártát követően Írországban menedékjog iránti kérelmet terjesztett elő. E kérelmét elutasították azzal az indokkal, hogy a ruandai üldöztetésével kapcsolatos állításait nem találták hihetőnek. Az ORAC negatív javaslatának kelte 2008. augusztus 30., és e javaslatot a Refugee Appeals Tribunal 2008. október 28-án helybenhagyta. A Minister azon határozatát, amely a menedékjog iránti kérelmet elutasította, az érdekelttel 2008 decemberében közölték.

44 M. M. ezt követően 2008. december 31-én kiegészítő védelem iránti kérelmet terjesztett elő az erre vonatkozóan az ír szabályozásban előírt kérdőív kitöltésével.

45 E kérelmet a Minister 2010. szeptember 24-i határozata elutasította. A Minister a határozatában nagyban támaszkodott a korábbi, 2008-as, az érdekelt által előterjesztett menedékjog iránti kérelmet elutasító határozatára azon következtetése megalapozásául, hogy a kérelmező nem bizonyította, hogy megalapozott okkal feltételezhető az, hogy súlyos sérelemnek lenne kitéve a származási országában, hiszen az állításainak a hihetőségét illetően komoly kételyek állnak fenn.

46 M. M. a Minister ezen határozatával szemben nyújtott be 2011. január 6-án a High Court előtt hatályon kívül helyezési keresetet, melynek keretében vitatja a kiegészítő védelem iránti kérelme elutasításának a jogszerűségét, mivel a kérelem vizsgálatára irányuló eljárás nem felelt meg az uniós jognak.

47 Írország tehát nem ültette át teljes mértékben a 2004/83 irányelvet, és különösen annak 4. cikke (1) bekezdésének második mondatát, 4. cikkének (2) bekezdését, valamint 4. cikke (3) bekezdésének első részét, és ezenfelül a Minister a jelen ügyben az M. M. által benyújtott kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálása során figyelmen kívül hagyott bizonyos uniós jogi szabályokat.

48 A közigazgatási eljárások végrehajtása tekintetében a méltányosság alapvető követelménye ugyanis magában foglalja konkrétabban a védelemhez való jogot.

49 Így tehát az állandó bírói gyakorlat szerint minden olyan eljárásban, amelyben sérelmet okozó jogi aktust fogadhatnak el, a meghallgatáshoz való jog – az uniós jog alapelveként és erre vonatkozó külön szabályozás hiányában is – megköveteli, hogy az érintett személy hatékonyan tudja ismertetni az azon információkra vonatkozó álláspontját, amelyekre a hatóság a határozatát alapítani kívánja. Ugyanezen elvet jelenleg a Charta is előírja.

50 Ezen elvek fényében a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt együttműködési kötelezettség azt jelentené, hogy a Minister a menedékkérővel köteles még a végleges döntés előtt közölni az értékelésének az eredményeit, így a menedékkérőnek lehetősége nyílik arra, hogy a kedvezőtlen választ alátámasztó információkra reagáljon oly módon, hogy előterjeszt valamennyi olyan dokumentumot, amely ekkor a rendelkezésére áll, vagy minden olyan érvet, amely az illetékes nemzeti hatóság álláspontját megcáfolhatja, valamint lehetősége nyílik arra is, hogy felhívja a figyelmet minden olyan releváns kérdésre, amelyet nem vettek kellőképpen figyelembe.

51 Márpedig a jelen ügyben nem vitatott, hogy M. M. a kiegészítő védelem iránti kérelmének elbírálása keretében semmilyen időpontban nem került meghallgatásra. Ezenfelül e kérelem vizsgálatának teljes tartama tekintetében megállapítható, hogy nem tájékoztatták sem a Minister által a kiegészítő védelem iránti kérelmének az elutasítására vonatkozó döntés meghozatala tekintetében releváns információkról, sem pedig arról az időpontról, amikor e határozathozatal várható. Mi több, a határozat igazolása tekintetében a Minister nagymértékben az M. M. menedékjog iránti kérelmének elutasítása vonatkozásában korábban felsorolt indokokra hivatkozott. Egyébiránt az azon keresetet érintő eljárás során, amelyet M. M. a menedékjog iránti ezen kérelmét elutasító határozattal szemben terjesztett elő, megtagadták M. M.-mel szemben a tárgyalást, mivel az eziránti kérelmét az Írországba való megérkezését követően nem terjesztette elő időben, és e körülményt nem tudta meggyőzően megindokolni.

52 Az illetékes ír hatóságok érvelése szerint a kiegészítő védelmi jogállás iránti kérelmeket, mint amely a jelen ügy tárgyát is képezi, nem külön vizsgálják, hanem az „a kérelmező és a hatóságok közötti intenzív párbeszéd” tárgyát képezi, tekintve, hogy az ilyen kérelmet szükségszerűen a menedékjog iránti kérelem vizsgálata – és elutasítása – után értékelik, mely vizsgálat során az érintett észrevételeit ténylegesen meghallgatták, és amely vizsgálat keretében az érintett részletes kérdőívet töltött ki. A kérelem benyújtását követően azonban az eljárás „nyomozóelvű, és nem kontradiktórius”. A 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában foglalt együttműködési kötelezettség tehát csupán a kérelem alátámasztása végett előterjesztett releváns tárgyi információk értékelésére vonatkozik, és semmilyen módon nem érinti a döntéshozatali eljárást. Ezenfelül az esetek többségében a kiegészítő védelem iránti kérelem alátámasztása érdekében benyújtott iratanyag pontosan megegyezik a menedékjog iránti kérelem keretében már benyújtott iratanyaggal, vagy legalábbis nagyrészt azonos, és mindenesetre minden új információ értékelés tárgyát képezi.

53 Ami a jogkérdést illeti, az M. M. részére nyújtandó nemzetközi védelemnek a megtagadását az igazolja, hogy az állításai nem hihetőek, amit alátámasztott az a körülmény is, hogy M. M. a két kérelmét az ír területre való belépésének az időpontjához képest jelentős késedelemmel terjesztette elő.

54 A High Court kétli, hogy helyt adhat az M. M. által védett álláspontnak. Már több alkalommal is megállapította, hogy a 2004/83 irányelv szövegére és szerkezetére tekintettel, valamint azon kontextust figyelembe véve, amelybe az illeszkedik, a kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálásra vonatkozó eljárás, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát képezőhöz hasonló feltételek mellett folytattak le, nem érvényteleníthető az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában foglalt követelményre tekintettel.

55 Mindazonáltal a Raad van State (Hollandia) 2007-es határozatából következik, hogy a Holland Királyságban abban az esetben, ha az illetékes hatóság a menedékjog iránti kérelmet el kívánja utasítani, a kérelmezőt előzetesen értesítik, és közlik vele ezen elutasítás okait, valamint a kérelmező lehetőséget kap arra, hogy az álláspontját a kitűzött határidőn belül írásban ismertesse.

56 E körülmények között a High Court úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Amennyiben valamely kérelmező a menekültként való elismerés megtagadását követően kiegészítő védelmi jogállás iránti kérelmet terjeszt elő, és ennek elutasítására tettek javaslatot, a […] 2004/83 irányelv 4. cikk[e] (1) bekezdésé[nek második mondatában] foglalt, a tagállamnak a kérelmezővel történő együttműködésre vonatkozó kötelezettsége megköveteli-e a szóban forgó tagállam közigazgatási hatóságaitól, hogy a végső döntés meghozatalát megelőzően a kérelmező rendelkezésére bocsássák ennek az értékelésnek az eredményét annak érdekében, hogy észrevételeket tehessen a javasolt határozat elutasító eredményét valószínűsítő szempontjaival kapcsolatban?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

57 Az előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell állapítani, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése valóban alkalmazandó az olyan kérelemre, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely a kiegészítő védelmi jogállás megszerzésére irányul.

58 E rendelkezés ugyanis mind a szövege szerint, mind pedig azon fejezet címe szerint, amelybe az illeszkedik, a „nemzetközi védelem iránti kérelemre” vonatkozik.

59 Márpedig, amint az a 2004/83 irányelv 2. cikkének a) és g) pontjából következik, „nemzetközi védelem” a menekült jogállás, illetve a kiegészítő védelmi jogállás, és „nemzetközi védelem iránti kérelem” a védelem iránti olyan kérelem, amely a menekült jogállás, illetve a kiegészítő védelmi jogállás kérelmezéseként értelmezhető.

60 Ugyanakkor a kérelmezővel való együttműködési kötelezettségnek a terjedelmét illetően, amelyet a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondata ír elő az érintett tagállam számára, nem lehet helyt adni az M. M. által előterjesztett azon állításnak, amely szerint e szabály a kiegészítő védelem iránti kérelem vizsgálatára hatáskörrel rendelkező hatóságot arra kötelezi, hogy az e tekintetben elfogadott kedvezőtlen döntés meghozatala előtt, és amellett, hogy ugyanennek a személynek a menedékjog iránti kérelme korábban elutasításra került, közölje a kérelmezővel azokat az információkat, amelyekre e határozatát alapítani kívánja, és ezzel kapcsolatban az érdekelt észrevételeit kérje.

61 Meg kell ugyanis állapítani, hogy a kérdéses rendelkezés szövegéből semmilyen módon nem következik ilyen követelmény. Márpedig, ha az uniós jogalkotó a tagállamok számára olyan kötelezettségeket kívánt volna előírni, mint amelyeket M. M. állít, akkor azokat kétségtelenül kifejezett módon előírta volna.

62 Mi több, az ily módon értelmezett együttműködési kötelezettség nem lenne koherens azon rendszer tekintetében, amelyet az említett jogalkotó a nemzetközi védelem iránti kérelmek elbírálása vonatkozásában létrehozott.

63 A 2004/83 irányelv 4. cikke – amint az a címéből is következik – „a tények és a körülmények értékelésére” vonatkozik.

64 Ez az értékelés valójában két külön szakaszból áll. Az első szakasz azon ténykörülmények megállapítását érinti, amelyek a kérelmet alátámasztó bizonyítékoknak minősülhetnek, míg a második szakasz ezen információk jogi értékelését foglalja magában, mely annak eldöntésében áll, hogy az adott ügyet jellemző tényekre tekintettel a 2004/83 irányelv 9. és 10. vagy 15. cikkében a nemzetközi védelem megadására vonatkozóan előírt tárgyi feltételek teljesülnek-e.

65 Márpedig az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint bár a kérelmező kötelezettsége, hogy bemutasson minden, a kérelmének megalapozásához szükséges bizonyítékot, továbbra is fennáll, hogy az e kérelem releváns információinak meghatározására vonatkozó szakaszban az érintett tagállamnak e kérelmezővel együtt kell működnie.

66 Ez az együttműködési követelmény, amely a tagállamot terheli, tehát konkrétan azt jelenti, hogy ha a nemzetközi védelem kérelmezője által benyújtott információk bármely okból nem teljesek, nem frissek vagy nem relevánsak, az érintett tagállamnak az eljárás ezen szakaszában a kérelmezővel aktívan együtt kell működnie annak érdekében, hogy a kérelem alátámasztására alkalmas valamennyi információ összegyűlhessen. Ezenfelül a tagállam bizonyos típusú dokumentumokhoz könnyebben hozzáférhet, mint a kérelmező.

67 Végeredményben megerősíti ezt az értelmezést a 2005/85 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének b) pontja is, amely szerint a tagállamok biztosítják, hogy pontos és naprakész információ beszerzésére kerüljön sor a menedékkérők származási országában, és adott esetben az azon országokban uralkodó általános helyzet vonatkozásában, melyeken áthaladtak.

68 Egyértelmű tehát, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése csak az első, a jelen ítélet 64. pontjában említett szakaszt érinti, amely a tényeknek és a körülményeknek a menedékjog iránti kérelem igazolására alkalmas bizonyítékká történő minősítését érinti.

69 Ezzel szemben egyértelmű, hogy az M. M. által védett álláspont a második szakaszt érinti, melyet a jelen ítélet ugyanezen pontja említ, és amely a kérelem alátámasztása végett benyújtott információkból levonandó következmények annak meghatározása útján történő értékelésére vonatkozik, hogy ezek az információk ténylegesen teljesítik-e a kért nemzetközi védelem megadásához megkövetelt feltételeket.

70 Márpedig a menedékjog iránti kérelem megalapozottságának az ilyen vizsgálata az illetékes nemzeti hatóság kizárólagos hatáskörébe tartozik, így az eljárás ezen szakaszában irreleváns a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt, az e hatóságnak a kérelmezővel való együttműködésére vonatkozó követelmény.

71 Hozzá kell fűzni, hogy az M. M. álláspontja szerinti terjedelemmel rendelkező együttműködési követelmény logikusan nem a 2004/83 irányelvben került volna elhelyezésre.

72 Ennek az irányelvnek ugyanis a tartalmára és a rendeltetésére tekintettel kizárólag az a célja, hogy megállapítsa egyrészt a valamennyi tagállamban alkalmazandó azon közös, anyagi jogi feltételekre vonatkozó kritériumokat, amelyeket a harmadik országok állampolgárainak teljesíteniük kell ahhoz, hogy nemzetközi védelemben részesüljenek, valamint másrészt e védelem tárgyi tartalmát.

73 Az említett irányelv ugyanakkor semmilyen módon nem törekszik azon eljárási szabályok meghatározására, amelyeket a nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatára kell alkalmazni, és következésképpen arra sem, hogy olyan eljárási garanciákat írjon elő, amelyeket a menedékkérőknek e minőség alapján biztosítani kell.

74 E körülmények között e ponton meg kell állapítani, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt, az érintett tagállamnak a menedékkérővel való együttműködésére vonatkozó követelmény nem értelmezhető oly módon, hogy abban az esetben, ha egy külföldi személy kiegészítő védelmi jogállás megadását kérelmezi azt követően, hogy a menekültstátuszt vele szemben megtagadták, és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság e második kérelmet szintén el kívánja utasítani, e hatóság e minőségében köteles arra, hogy a határozatának a meghozatalát megelőzően az érintettet tájékoztassa arról, hogy a kérelmének a tervek szerint kedvezőtlen lesz a kimenetele, valamint arra, hogy az érintettel közölje azokat az érveket, amelyekre a kérelem elutasítását alapítani kívánja, ily módon lehetőséget biztosítva a kérelmezőnek arra, hogy e tekintetben kifejthesse álláspontját.

75 Ennek megállapítását követően rá kell mutatni, hogy az alapügy felei által a Bíróság elé terjesztett észrevételekből következik, hogy a jelen ügy általánosabb értelemben felveti a külföldi személynek a második, a kiegészítő védelem iránt benyújtott kérelmére vonatkozó elbírálási eljárásban abban az esetben fennálló meghallgatáshoz való jogát, ha e kérelmet az első, a menekültstátusz megszerzése céljából benyújtott kérelem elutasítását követően nyújtja be egy olyan ügyben, mint amely a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban van, amelyben az első kérelem külön eljárás tárgyát képezte, amelynek keretében az érdekelt az észrevételeit megfelelő módon előterjeszthette.

76 Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ lehessen adni, meg kell tehát határozni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló esetben, melyet az jellemez, hogy két külön és egymást követő eljárás létezik a menedékjog iránti, illetve a kiegészítő védelem iránti kérelmek vizsgálatára, az uniós joggal ellentétes az, hogy az érdekeltet a második kérelem elbírálása keretében ne hallgassák meg ismét, és e kérelmet előzetesen elutasítsák azzal az indokkal, hogy – amint arra a High Court és Írország is hivatkozott – az érdekeltet az első, a menekültstátusz megszerzése iránti kérelmére vonatkozó eljárásban már meghallgatták.

77 Először is meg kell állapítani, hogy a 2005/85 irányelv állapítja meg a kérelmek vizsgálatára vonatkozó eljárást és a menedékkérők jogait.

78 E tekintetben az említett irányelv többek közt előírja, hogy a menedékjog iránti kérelmek nem kerülnek elutasításra, illetve kizárásra az érdemi elbírálásból pusztán azon az alapon, hogy azokat nem a lehető legrövidebb időn belül nyújtották be (a 8. cikk (1) bekezdése), valamint előírja, hogy a kérelmek elbírálására és a kérelmek tárgyában történő határozathozatalra egyénileg, tárgyilagosan és pártatlanul kerül sor (a 8. cikk (2) bekezdésének a) pontja), valamint hogy a kérelem elutasítása esetén a határozat tartalmazza a ténybeli és jogi indokolást (a 9. cikk (2) bekezdésének első albekezdése), és hogy mielőtt az eljáró hatóságok határozatot hoznak, a menedékkérő számára lehetővé kell tenni, hogy a menedékjog iránti kérelmét személyes meghallgatás során terjessze elő, olyan körülmények között, amelyekben a kérelmező átfogóan előadhatja kérelme benyújtásának okait (a 12. cikk és a 13. cikk (3) bekezdése).

79 Mindazonáltal a 2005/85 irányelv nem alkalmazható a kiegészítő védelem iránti kérelmekre, kivéve ha a tagállam olyan egységes eljárást vezet be, amelynek a keretében a kérelmet a két nemzetközi védelmi forma alapján vizsgálja, nevezetesen a menekültstátusz és a kiegészítő védelmi jogállás alapján. Ilyen esetben ugyanis az ezen irányelvben meghatározott szabályokat alkalmazni kell a teljes eljárás során, tehát akkor is, ha az illetékes nemzeti hatóság a kiegészítő védelem megszerzésére irányuló kérelmet vizsgálja.

80 Nem ez a helyzet azonban Írországban, ez a tagállam ugyanis azt választotta, hogy két külön eljárást vezet be a menedékjog iránti kérelmekre, valamint a kiegészítő védelem iránti kérelmekre vonatkozó vizsgálatra, és a második kérelem csupán az első kérelem elutasítását követően nyújtható be. E körülmények között az ír jog a 2005/85 irányelvben meghatározott garanciáknak és elveknek az alkalmazását kizárólag a menekültstátusz megadása iránti kérelmek vizsgálata tekintetében írja elő. Konkrétabban a kérelmezőnek a határozathozatal előtti meghallgatáshoz fűződő jogát illetően a High Court az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában közölte, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint ez a formalitás nem alkalmazandó az olyan, kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálása során, amelyet a menedékjog iránti kérelem elutasítását követően nyújtottak be, tekintve hogy az érdekeltet a menedékjog iránti kérelem vizsgálata keretében már meghallgatták, és a két eljárás szorosan összefügg.

81 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása az uniós jog általános alapelvének minősül (lásd többek közt a C-7/98. sz. Krombach-ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-1935. o.] 42. pontját és a C-349/07. sz. Sopropé-ügyben 2008. december 18-án hozott ítélet [EBHT 2008.,. I-10369. o.] 36. pontját).

82 A jelen ügyben, konkrétabban a teljes eljárásra kiterjedő, meghallgatáshoz fűződő jogot érintően, mely az említett alapjognak a szerves részét képezi (lásd ebben az értelemben a 322/81. sz., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1989., 3461. o.] 7. pontját, valamint a 374/87. sz., Orkem kontra Bizottság ügyben 1989. október 18-án hozott ítélet [EBHT 1989., 3283. o.] 32. pontját), e jogot jelenleg nemcsak a Charta 47. és 48. cikke írja elő, amely biztosítja a védelemhez való jognak és a méltányos eljáráshoz való jognak a valamennyi bírósági eljárás keretében történő tiszteletben tartását, hanem a Charta 41. cikke is, amely a megfelelő ügyintézéshez való jogot biztosítja.

83 Az említett 41. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a megfelelő ügyintézéshez való ezen jog magában foglalja többek közt mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák; mindenkinek a jogát arra, hogy a személyére vonatkozó iratokba a bizalmas adatkezeléshez, illetőleg a szakmai és üzleti titokhoz fűződő jogos érdekek tiszteletben tartása mellett betekintsen, valamint az igazgatási szervek azon kötelezettségét, hogy döntéseiket indokolják.

84 Meg kell állapítani, hogy e rendelkezés, amint az magából a szövegéből is következik, általános hatályú.

85 A Bíróság ugyanis mindig is megerősítette a meghallgatáshoz való jog fontosságát és az uniós jogrenden belüli igen széles alkalmazási körét annak megállapításával, hogy e jog alkalmazandó minden olyan eljárása, amely sérelmet okozó jogi aktus elfogadásához vezethet (lásd többek közt a 17/74. sz., Transocean Marine Paint Association kontra Bizottság ügyben 1974. október 23-án hozott ítélet [EBHT 1974., 1063. o.] 15. pontját, valamint a fent hivatkozott Sopropé-ügyben hozott ítélet 36. pontját).

86 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az említett jog tiszteletben tartása akkor is kötelező, ha az alkalmazandó szabályozás nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget.(a fent hivatkozott Sopropé-ügyben hozott ítélet 38. pontja).

87 A védelemhez való jog mindenki számára biztosítja azt a lehetőséget, hogy hasznos és hatékony módon ismertethesse az álláspontját minden közigazgatási eljárásban és minden olyan határozat elfogadása előtt, amely az érdekeit hátrányosan érintheti (lásd többek közt a C-287/02. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2005. június 9-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5093. o.] 37. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a fent hivatkozott Sopropé-ügyben hozott ítélet 37. pontját; a C-141/08 P. sz. Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware kontra Tanács ügyben 2009. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2009., I-9147. o.] 83. pontját, valamint a C-27/09 P. sz., Franciaország kontra People's Mojahedin Organization of Iran ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-13427. o.] 64. és 65. pontját).

88 Az említett jog azt a követelményt is magában foglalja, hogy a közigazgatási szerv a megkövetelt figyelemmel hallgassa meg az érintett személy által ily módon kifejtett észrevételeket, gondosan és pártatlan módon megvizsgálva az adott ügy valamennyi releváns elemét, és részletesen indokolva határozatát (lásd a C-269/90. sz. Technische Universität München ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5469. o.] 14. pontját, valamint a fent hivatkozott Sopropé-ügyben hozott ítélet 50. pontját), az a kötelezettség tehát, hogy a határozatot kellően sajátos és konkrét módon kell megindokolni annak lehetővé tétele érdekében, hogy az érdekelt megsérthesse azokat az elutasítási okokat, amelyek a kérelme ellen szólnak, a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvéből ered.

89 A fentiekben kifejtettekből következik, hogy a menedékkérőnek az ily módon értelmezett, meghallgatáshoz való jogát a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság által, a közös európai menekültügyi rendszer keretében elfogadott szabályok szerint lefolytatott, a nemzetközi védelem megadására vonatkozó kérelem vizsgálatára irányuló teljes eljárás során alkalmazni kell.

90 E tekintetben nem fogadható el a kérdést előterjesztő bíróság és Írország által képviselt azon álláspont, amely szerint abban az esetben, ha – mint az említett tagállamban – a kiegészítő védelem iránti kérelem olyan külön eljárás tárgyát képezi, amely szükségszerűen a menedékjog iránti kérelemnek a megtagadását követi, mely megtagadást az érdekelt meghallgatását magában foglaló elbírálási folyamat végén határozták el, nem szükséges az érintett új meghallgatása a kiegészítő védelem iránti kérelem vizsgálatához, mivel ez a formalitás valamilyen módon az ismételt alkalmazása lenne annak a formalitásnak, amelyet az érdekelt esetében már alkalmaztak egy nagyrészt hasonló kontextusban.

91 Ellenkezőleg, amennyiben a tagállam úgy határozott, hogy a menedékjog iránti kérelem és a kiegészítő védelem iránti kérelem vizsgálatára két külön, egymást követő eljárást alkalmaz, az érdekeltnek a meghallgatáshoz való jogát annak alapvető jellegére tekintettel teljes mértékben biztosítani kell mindkét eljárásban.

92 Végül is ez az értelmezés még inkább igazolt az olyan esetben, mint amely az alapügyben felmerült, mivel a maga a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott tájékoztatás szerint a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság a kiegészítő védelem iránti kérelem elutasítására vonatkozó döntésének az indokolásában nagyrészt az azon indokokra való hivatkozásra szorítkozott, amelyekre ugyanezen hatóság már hivatkozott a menedékjog iránti kérelem elutasításának alátámasztása végett is, pedig a 2004/83 irányelv értelmében nem ugyanazokat a feltételeket kell teljesíteni a menekültstátusz megadásához és a kiegészítő védelmi jogállásban való részesüléshez, mivel az e jogállásokhoz kapcsolódó jogok egyébként eltérnek.

93 Hozzá kell fűzni, hogy a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamoknak, amellett hogy saját nemzeti jogukat az uniós joggal összhangban kell értelmezniük, arra is ügyelniük kell, hogy ne olyan értelmezést vegyenek alapul, amely ellentétes az uniós jogrend révén védelemben részesített alapvető jogokkal vagy az uniós jog más általános elveivel (lásd a C-411/10. és C-493/10. sz., N. S. és társai egyesített ügyekben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-13905. o.] 77. pontját).

94 A kérdést előterjesztő bíróságnak az uniós jog értelmezésének ezen elemei alapján kell értékelnie a M. M. által előterjesztett kiegészítő védelem iránti kérelem vizsgálata keretében lefolytatott eljárásnak az e jog követelményeivel való összeegyeztethetőségét, és amennyiben M. M. meghallgatáshoz való jogának a megsértését állapítja meg, ezek alapján kell abból a megfelelő következtetéseket levonnia.

95 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre a következőképpen kell válaszolni:

– a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt, az érintett tagállamnak a menedékkérővel való együttműködésére vonatkozó követelmény nem értelmezhető oly módon, hogy abban az esetben, ha egy külföldi személy kiegészítő védelmi jogállás megadását kérelmezi azt követően, hogy a menekültstátuszt vele szemben megtagadták, és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság e második kérelmet szintén el kívánja utasítani, e hatóság e minőségében köteles arra, hogy a határozatának a meghozatalát megelőzően az érintettet tájékoztassa arról, hogy a kérelmének a tervek szerint kedvezőtlen lesz a kimenetele, valamint arra, hogy az érintettel közölje azokat az érveket, amelyekre a kérelem elutasítását alapítani kívánja, ily módon lehetőséget biztosítva a kérelmezőnek arra, hogy e tekintetben kifejthesse álláspontját;

– az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás által létrehozotthoz hasonló rendszer tekintetében azonban, amelyet az jellemez, hogy két külön és egymást követő eljárás létezik a menekültstátusz megszerzése iránti, illetve a kiegészítő védelem iránti kérelmek vizsgálatára, a kérdést előterjesztő bíróságnak a feladata az, hogy gondoskodjon arról, hogy ezen eljárások közül mindkettőben tiszteletben tartsák a kérelmező alapvető jogait, és konkrétabban a meghallgatáshoz való jogát abban az értelemben, hogy a kérelmezőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a kért védelmet megtagadó mindenfajta határozat elfogadása előtt hasznos módon kifejthesse az észrevételeit. Az ilyen rendszerben az a körülmény, hogy az érdekeltet a menekültstátusz megadása iránti

kérelmének az elbírálása keretében már megfelelő módon meghallgatták, nem jár azzal a következménnyel, hogy ettől a formalitástól a kiegészítő védelem iránti kérelemre vonatkozó eljárás keretében el lehet tekinteni.

A költségekről

96 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második mondatában előírt, az érintett tagállamnak a menedékkérővel való együttműködésére vonatkozó követelmény nem értelmezhető oly módon, hogy abban az esetben, ha egy külföldi személy kiegészítő védelmi jogállás megadását kérelmezi azt követően, hogy a menekültstátuszt vele szemben megtagadták, és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság e második kérelmet szintén el kívánja utasítani, e hatóság e minőségében köteles arra, hogy a határozatának a meghozatalát megelőzően az érintettet tájékoztassa arról, hogy a kérelmének a tervek szerint kedvezőtlen lesz a kimenetele, valamint arra, hogy az érintettel közölje azokat az érveket, amelyekre a kérelem elutasítását alapítani kívánja, ily módon lehetőséget biztosítva a kérelmezőnek arra, hogy e tekintetben kifejthesse álláspontját.

Az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás által létrehozotthoz hasonló rendszer tekintetében azonban, amelyet az jellemez, hogy két külön és egymást követő eljárás létezik a menekültstátusz megszerzése iránti, illetve a kiegészítő védelem iránti kérelmek vizsgálatára, a kérdést előterjesztő bíróságnak a feladata az, hogy gondoskodjon arról, hogy ezen eljárások közül mindkettőben tiszteletben tartsák a kérelmező alapvető jogait, és konkrétabban a meghallgatáshoz való jogát abban az értelemben, hogy a kérelmezőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a kért védelmet megtagadó mindenfajta határozat elfogadása előtt hasznos módon kifejthesse az észrevételeit. Az ilyen rendszerben az a körülmény, hogy az érdekeltet a menekültstátusz megadása iránti kérelmének az elbírálása keretében már megfelelő módon meghallgatták, nem jár azzal a következménnyel, hogy ettől a formalitástól a kiegészítő védelem iránti kérelemre vonatkozó eljárás keretében el lehet tekinteni.

Aláírások